

The Thogomelo Project

'N HANDLEIDING TOT HULPBRONNE VIR GEMEENSKAPSVERSORGERS

Optrede ten opsigte van die misbruik,
mishandeling, verwaarlosing en
uitbuiting van kinders

Afrikaans

social development

Department:
Social Development
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Kinderbeskerming

Wat is kinderbeskerming?

Kinderbeskerming is:

- Die beskerming van kinders teen enige vorm van misbruik, mishandeling, verwaarlosing of vernedering en die voorkoming daarvan
- Optrede ten opsigte van kinders wat mishandel of benadeel is
- Optrede ten opsigte van kinders wat sorg en beskerming nodig het

Hoekom is dit belangrik om ons kinders te beskerm?

Deur kinderbeskerming verseker ons dat ons kinders veilig is en dat daar aan hulle ontwikkelingsbehoefte voldoen word. Ontwikkelingsbehoefte sluit in:

- Fisiese behoeftes
- Emosionele behoeftes
- Geestelike behoeftes
- Ekonomiese behoeftes
- Sosiale behoeftes
- Intellektuele behoeftes
- Kulturele behoeftes

Kinderwelsyn is suksesvol wanneer daar in 'n sorgsame en ondersteunende omgewing aan die kind se ontwikkelingspotensiaal voldoen word.

Wat gebeur wanneer kinders nie beskerm word nie?

Wanneer ons kinders nie beskerm word nie, bestaan die gevaar dat hulle misbruik, mishandel, verwaarloos en uitgebuit kan word.

Wat is kindermisbruik?

Kindermisbruik is wanneer 'n kind aan enige vorm van leed of mishandeling onderwerp word, soos: slaan, pak gee, seksuele misbruik, teistering, kinderarbeid, ook emosionele of sielkundige mishandeling.

Wat is seksuele misbruik?

Seksuele misbruik of molestering is wanneer 'n kind gedwing of mislei word om deel te neem aan seksuele aktiwiteite. Of die kind nou toegestem het of nie, dit is nog steeds misbruik. Dit kan ontbloting wees, afloor, betasting, blootstelling aan pornografiese materiaal, orale seks, vingerpenetrasie van die anus, verkragting, sodomie of prostitusie.

Wat is fisiese mishandeling?

Dit is enige handeling wat daartoe lei dat 'n kind seerkry of gedood word. Dit kan kneusplekke en swellings wees, snye en skaafwonde, frakture en verstuiptings, vergiftiging, brandwonde of enige herhaalde besering waarvoor die verklaring onvoldoende of inkonsekwent is.

Wat is verwaarlosing?

Verwaarlosing is wanneer daar doelbewus nie voorsiening gemaak word vir 'n kind se fisiese behoeftes nie (soos kos, warmte, skuiling of beskerming teen gevaar). Dit kan lei tot voortdurende honger, wanvoeding, swak higiëne of swak lewensomstandighede. Verwaarlosing is ook:

- versuim om mediese sorg te vra, te kry of deur te voer
- versuim om voorsiening te maak vir die kind se opvoeding as die nodige geld en hulpbronne beskikbaar is
- om kinders alleen te los

Wat is emosionele en sielkundige mishandeling?

Hierdie mishandeling is 'n gedragspatroon wat 'n kind se emosionele ontwikkeling of gevoel van eiewaarde benadeel of inperk. Dit kan in die vorm wees van:

- kritiek, dreigemente of verwerping
- 'n kind ignoreer, isoleer, uitbuit, korrupteer of terroriseer
- 'n kind voortrek bo 'n ander
- nie aan 'n kind se behoefte vir liefde of aandag voldoen nie
- 'n kind vloek of op hom of haar skree
- 'n kind met geweld dreig, of pogings om die kind skrik te maak
- lieg vir 'n kind

Wat is uitbuiting van kinders?

Hierdie mishandeling is wanneer 'n kind blootgestel word aan die volgende situasies:

- kinderarbeid
- slawerny
- seksuele uitbuiting
- kinderpornografie
- kinderhandel
- gedwonge verwydering van liggaamsdele

Kinderarbeid is werk wat nie geskik is vir die kind se ouderdom nie en nadelig is vir sy of haar ontwikkelingsbehoefte.

Wat is geweld?

Geweld is enige aktiwiteit wat plaasvind deur 'n persoon, organisasie of konteks wat verhoed dat iemand sy of haar menseregte kan uitoefen. Dit kan wees:

- verbaal
- fisies
- emosioneel
- gewapende konflik
- polities

Wat kan ek omtrent kindermisbruik doen?

Wat is die waarskuwingstekens wat daarop dui dat 'n kind aan risiko blootgestel is of kwesbaar kan wees?

- Fisiese tekens soos kneusings, kopbeserings, gebreekte bene of wanvoeding.
- Gedragsverandering, soos om nie skool toe te gaan nie, onttrekking, swak konsentrasie, vrees, angs, selfmoord of selfbeserende gedrag.
- Ander tekens soos obsessies, onvanpaste seksuele gedrag, onvanpaste woede, bednatmaak en slaapversteuring, of 'n verandering in eetgewoontes.

Hoe tree ek op wanneer 'n kind my van mishandeling vertel?

Volg hierdie riglyne van *ChildLine* Suid-Afrika:

- Glo die kind.
- Bedank die kind vir die feit dat hy of sy die moed gehad het om met jou te praat.
- Sê vir die kind dat dit nie sy of haar skuld is nie.
- Verduidelik vertroulikheid – dat alhoewel die kind vertroulik met jou gepraat het, jy as die volwassene dit moet rapporteer aan die regte owerhede, soos 'n maatskaplike werker, sodat die kind hulp en ondersteuning kan kry. Bespreek die kind se kwellings. Deel miskien die begrip van “goeie en slegte geheime” met hulle.
- Erken die kind se gevoelens en wees sensitief daarteenoor. Luister na die kind, dink na oor hulle gevoelens en verseker hulle dat jy vir hulle ondersteuning sal vind.

Wat moet ek NIE doen nie?

- Die misbruik of mishandeling ondersoek.
- Die kind verwyder, tensy die kind in onmiddellike en ernstige gevaar is.
- Die oortreder of molesteerder of die kind se ouers konfronteer.
- Besluit of die kind die waarheid vertel of nie.
- Oorreageer wanneer 'n kind jou vertel van die mishandeling – luister kalm en vriendelik.
- Aan die kind enige beloftes maak wat jy nie kan hou nie.
- Die oortreder of molesteerder slegsê.

*Verwys en rapporteer dit
altyd aan 'n maatskaplike
werker sodat die kind hulp en
beskerming kan kry.*

Hoekom moet ek kindermishandeling, verwaarloosung en uitbuiting rapporteer?

As 'n gemeenskapsversorger:

- Het jy kragtens die Wysigingswet op die Strafbreg (Seksuele Misdrywe en Verwante Aangeleenthede) 'n **wetlike verantwoordelikheid** om gevalle of vermeende gevalle van seksuele mishandeling aan die polisie of 'n maatskaplike werker te rapporteer.
- Het jy 'n **morele verantwoordelikheid** (kragtens die Kinderwet) om gevalle van mishandeling of verwaarloosung aan die polisie of 'n maatskaplike werker te rapporteer. Maar as jy werksaam is, byvoorbeeld as 'n kinder- en jeugsorgwerker of 'n sosiale hulpwerker, het jy ook 'n wetlike verantwoordelikheid.

Rapportering van kindermisbruik

Watter inligting het ek nodig om die misbruik te rapporteer?

- Die kind se naam, van en ouderdom.
- Die kind se fisiese adres of kontakbesonderhede.
- Die ouer, voog of primêre versorgers se naam, adres en kontakbesonderhede as jy dit weet.
- Die soort misbruik wat vermoedelik voorgekom het, en enige ander besonderhede wat jy het (sonder om die misbruik te ondersoek!).
- Naam en kontakbesonderhede van enigiemand wat die misbruik kan bevestig.
- Jou naam en hoe jy gekontak kan word – anonieme verslae sal aanvaar en ondersoek word.

As jy vermoed dat daar misbruik plaasvind maar jy het nie al hierdie inligting nie, behoort jy nog steeds jou vermoede aan 'n maatskaplike werker te rapporteer.

Wat gebeur na rapportering aan die polisie of 'n maatskaplike werker?

- Die maatskaplike werker sal die misbruik ondersoek.
- Die polisie sal die misbruik ondersoek.
- Die polisie en maatskaplike werkers is beide verantwoordelik vir die kind se veiligheid. Dit beteken dat die kind moontlik na veilige sorg verwyder sal word of dat die oortreder/molesteerder verwyder sal word.
- Onthou, dit gaan tyd neem vir die kriminele verrigtinge om deur die strafregstelsel te gaan (die ondersoek, vervolging, hofverskyning en korrektiewe stelsel). Kriminele verrigtinge mag dalk nie altyd plaasvind nie.

Wat gebeur met my as ek die mishandeling, verwaarlosing of uitbuiting van kinders rapporteer?

- Die sosiale werker wat die ondersoek behartig sal jou kontak om jou verwysing en enige onduidelikhede met jou te bespreek.
- Indien jy 'n geval van mishandeling, verwaarlosing of uitbuiting rapporteer of vermoed, kan die ouers of primêre versorgers jou nie aankla as die verwysing ter goeder trou gedoen is om die beste belang van die kind te beskerm nie.

Aan wie rapporteer ek?

- 'n Maatskaplike werker
- Telefoonnommer 0800 60 10 11
- *ChildLine* 08000 55 555
- Vir mensehandel 0800 555 999
- 'n Kinderbeskermingsorganisasie in jou area

Wenke vir vertroulikheid

- Vertroulikheid is baie belangrik wanneer 'n mens te doen het met moontlike misbruik of mishandeling.
- Die inligting moet gerapporteer word aan 'n maatskaplike werker, wat die saak verder sal voer.
- Enige inligting of kwessies rondom die misbruik van die kind moet slegs met die polisie of maatskaplike werker bespreek word. Jy kan dit slegs bespreek as jy die "ingeligte toestemming" van die kind het. Dit beteken dat die situasie met die kind bespreek moet word om seker te maak dat hy/sy weet wat om te verwag.
- Wanneer 'n kind mishandeling onthul, kan jy nie belowe om dit 'n geheim te hou nie, omdat jy onder 'n wetlike of morele verpligting is om die mishandeling aan te meld. Om hierdie rede is dit baie belangrik om vir die kind te verduidelik dat dit dalk nie moontlik mag wees om hierdie inligting heeltemal vertroulik te hou nie.

As 'n kind vermis word, rapporteer dit onmiddellik of so gou as moontlik aan die polisie. Dit is nie nodig om 24 uur te wag om die vermiste kind te rapporteer nie.

Wat moet ek van verwysings weet?

Wat is 'n verwysing?

'n Verwysing is die proses waardeur daar aan al die behoeftes van die kind voorsien word, deurdat die kind of die gesin gehelp word om toegang tot 'n verskeidenheid dienste te kry. Verwysings sluit ook redelike opvolg in om te help met terugvoer vanaf die diens en die kind.¹

'n Verwysingstelsel is 'n netwerk wat dienste in 'n gemeenskap verbind. Die doel is om 'n kontinuum van sorg vir kinders te bied.

Hoekom is dit nodig dat ons verwys?

Gemeenskapsversorgers en hul organisasies kan nie altyd al die dienste wat kinders nodig het, verskaf nie. Soms is gespesialiseerde dienste nodig om in 'n kind se spesifieke behoeftes te voorsien en om die beste moontlike versorging te bied.

Al die dienste in 'n gemeenskap behoort saam te werk om die verantwoordelikheid te deel vir sorg en dienste vir elke kind.

---

1 Family Health International. Januarie 2005. *Establishing referral networks for comprehensive HIV care in low-resource settings*. (Die vestiging van verwysingsnetwerke vir omvattende MIV-sorg in omgewings met beperkte toegang tot hulpbronne.)

Wie het verwysing nodig?

- Kinders wat behoefte het aan sorg en beskerming.
- Gesinne wat behoefte het aan sorg en ondersteuning.
- Kinders wat behoefte het aan ondersteunings- en vroeë intervensiedienste.
- Gemeenskapsversorgers wat behoefte het aan ondersteuning in die bou van hul psigososiale welstand.

Volg hierdie maklike stappe om 'n verwysingstelsel op te rig:

- Maak 'n lys van al die dienste en projekte wat van hulp kan wees vir kinders, vir gesinne met 'n behoefte aan sorg en beskerming, en vir die gemeenskapsversorgers in jou gemeenskap.
- Maak 'n lys van die kontakpersone, telefoonnommers en adresse van hierdie dienste. Sluit daarby in wat elk van hierdie dienste aan jou, die kinders en die gesinne kan bied.
- Vind uit wie die mense is wat elkeen van hierdie dienste voorsien. Vind uit watter stappe jy moet volg om kinders of gesinne na hulle te verwys.
- Maak seker dat vertroulikheid gehandhaaf word wanneer kinders verwys word.

Hoe verwys ek 'n kind?

- Verduidelik aan die kind en primêre versorger hoekom jy hulle verwys, asook die aard van die hulp en ondersteuning wat hulle kan kry.
- Gee vir die kind en primêre versorger:
  - die besonderhede van die persoon en organisasie
  - waar om hulle te kry
  - hoe hulle toegang tot die diens kan kry
  - 'n kaart of verwysingsbrief met die besonderhede daarop, indien moontlik (sluit die besonderhede van die rede vir die verwysing in)
- Gee 'n verwysingsbrief aan die persoon na wie jy die kind verwys. Dit moet 'n beskrywing bevat van die rede vir die verwysing en die diens wat nodig word. Sluit die kind se besonderhede in. Hou afskrifte van al hierdie dokumente.
- Volg op met die kind om te sien of hy/sy by die afspraak was. Vra of die kind nog enige verdere hulp nodig het.
- Vra die diens of persoon na wie jy die kind verwys het om vir jou terugvoering te gee sodat jy kan seker maak dat daar in die kind se behoeftes voorsien is. Volg die geval elke week op totdat jy seker is dat die ondersoek begin het en die kind veilig is.
- Maak 'n aantekening van die volgende:
  - naam en kontakbesonderhede van die persoon met wie jy praat
  - die datum en tyd
  - hoe jy die verwysing gedoen het, byvoorbeeld persoonlik, van aangesig tot aangesig, per telefoon

Watter rolle speel die onderskeie verwysingsdienste?

1. Die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling (DMO) en kinderbeskermingsorganisasies.

Die maatskaplike werkers se rol is om:

- 'n Risiko-assessering deur middel van konsultasies uit te voer.
- 'n Plan van aksie op te stel na aanleiding van die behoeftes en omstandighede van die kind en sy of haar gesin.
- 'n Noodverwydering te bewerkstellig as die kind se welsyn in gevaar is. Alternatiewe sorg te reël vir kinders wat beskerming nodig het, asook die werwing, keuring, opleiding en ondersteuning van skuilhuisouers, pleegouers en aanneemouers.
- Die kind en die gesin voor te berei vir alternatiewe versorging indien van toepassing. Permanente planne te ontwikkel en deur te voer vir kinders in sulke situasies.
- Deurlopende berading vir die kind, die gesin en die oortreder te lever of te reël.
- Voorkomende en ontwikkelingsaktiwiteite te ontwerp en te implementeer om kindermisbruik te voorkom.
- Te besluit of die kind behoefte het aan sorg en ondersteuning. Die kind en sy of haar gesin van die nodige ondersteuning te voorsien.
- Proefdienste en afleidingsprogramme te lewer aan kinders wat die wet oortree het, en aan hulle gesinne.
- Gemeenskapsversorgers te werf, te kies, op te lei, te ondersteun en te behou.
- Dienste te koördineer en al die betrokkenes met die nodige hulpbronne en ondersteuningstelsels te verbind deur middel van doeltreffende gevallebestuur.

Kontakbesonderhede

- Nasionale Departement van Maatskaplike Ontwikkeling
0800 60 10 11
- *ChildLine* 08000 55 555
- Kinderwelsyn Suid-Afrika 011 492 2888

2. Die Suid-Afrikaanse Polisie diens

Hulle rol is:

- Stel ondersoek in na die bewering van misbruik of mishandeling.
- Maak 'n "dossier" oop vir gerapporteerde gevalle.
- Maak seker dat die kind veilig is en nie blootgestel word aan sekondêre trauma nie.
- Die polisiebeampte sal 'n onderhoud met die kind voer om 'n verklaring te kry. Hy/sy sal die kind se ouderdom en ander getuienis in ag neem tydens die onderhoud. Indien nodig sal hy/sy die kind neem vir 'n mediese ondersoek.²
- Die aanklaer en ondersoekende polisiebeampte is verantwoordelik daarvoor om borgtog teen te staan, of om 'n versoek om voorwaardes in te dien as borgtog toegestaan word. Praat met die polisie oor hierdie moontlikhede en vra vir 'n afskrif van die borgvoorwaardes.
- Vind uit of 'n kriminele oortreding begaan is. Samel bewyse in vir vervolging en gaan voort met die aanklagte.
- Bring alle gerapporteerde gevalle van misbruik of misdade teen kinders onder die aandag van die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling of 'n aangewese kinderbeskermingsorganisasie.
- Stuur die saak na die Nasionale Vervolgingsagentskap (NVA) vir 'n beslissing oor die vraag om te vervolg of nie. Hou die slagoffer op hoogte van die saak se vordering.³

---

2 http://www.saps.gov.za/org_profiles/core_function_components/fcs/establish.htm

3 CHILDREN <http://www.case.org.za>

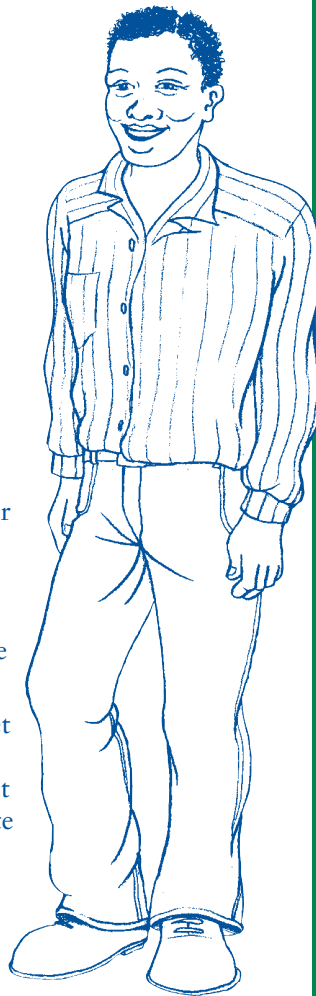
- Enige volwassene kan 'n saak namens die kind aanhangig maak, selfs al is die kind nie self teenwoordig nie.
- Die polisie kan ook 'n mishandelaar of molesteerder beveel om die kind se huis te verlaat as dit die kind sal beveilig.
- Neem deel aan intersektorale kinderbeskermingspanne, wat gesamentlike ondersoeke met die aangewese maatskaplike werkers insluit.

Kontakbesonderhede

- SAPD Nooddienste 10111
- *Crime Stop* 08600 10111
- Gesinsgeweld-, Kinderbeskerming- en Seksuele Misdrywe-Eenheid (GKS)
012 393 2359 of childprotect@saps.org.za

Wat moet ek doen as ek geïntimideer word deur die persoon wat van mishandeling verdink word?

- In die geval van huishoudelike intimidasie, doen aansoek by die SAPD of die hof vir 'n beskermingsbevel ingevolge die Wet op Gesinsgeweld (No 116 van 1998). Dit sê vir jou wat jy kan doen om te verhoed dat die persoon jou dreig.
- As die vermeende oortreder iemand van buite jou huis is, doen een van die volgende dinge:
  - Indien die persoon aangekla is, praat met die ondersoekbeampte by die SAPD of die aanklaer by die hof om te versoek dat borgvoorwaardes ingestel word om jou te beskerm.
  - As 'n klag nie gelê is nie, is dit moontlik om 'n prokureur te vra om aansoek te doen vir 'n beskermingsbevel wat deur die hof uitgereik word. Hiervoor moet jy betaal.

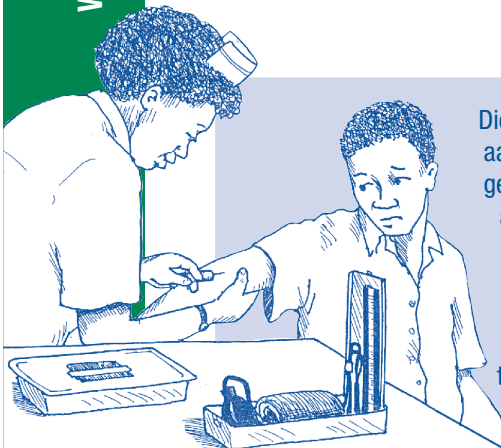
Watter rolle speel die onderskeie verwysingsdienste?

3. Die Nasionale Vervolgingsgesag en die Departement van Justisie en Grondwetlike Ontwikkeling se Hof vir Seksuele Misdrywe

Hulle rol is om:

- By howe geriewe te verskaf waar kindergetuies (veral in die geval van mishandeling) kan getuig in 'n vriendelike en veilige omgewing sonder die risiko dat hulle geïntimideer sal word. Dit is om sekondêre viktimisasie te verhoed en te verminder. Dit kan 'n tussenganger insluit, of die verskaffing van kindergetuiekamers langs die howe wat toegerus is met eenrigtingglas of geslotebaantelevisie. (Wanneer 'n kind besig is om getuienis te gee in die hof, mag lede van die publiek nie toegelaat word in die hofsaal nie. Dit is om die kind te help voel dat hy of sy vrylik kan praat).
- Die graad van vervolging en skuldigbevinding te verbeter deur kinderslagoffers, versorgers en ander getuies in te lig aangaande die prosesse en vereistes van die verhoor in die hof.
- Die aanklaers en ander mense te bemagtig met die vaardighede om hulle stres te bestuur. Slagoffers en getuies aan te moedig om te getuig.

Die slagoffer van 'n seksuele misdryf kan aansoek doen dat die beweerde oortreder getoets word vir MIV en dat die toetsresultate aan hom of haar bekendgemaak word⁴.

'n Ouer of versorger kan namens 'n kind hiervoor aansoek doen. Maar selfs al is die toetsresultaat negatief, MOET kinders voortgaan om hulle voorkomende medikasie te neem soos voorgeskryf deur die dokter.

4 Nasionale beleidsraamwerk en strategiese plan vir die voorkoming en bestuur van kindermishandeling, verwaarlosing en uitbuiting. Departement van Maatskaplike Ontwikkeling.

4 Die Departement van Gesondheid se streeks- en plaaslike kantore

Hulle rol is om:

- 'n Kind wat mishandel is, medies te ondersoek. 'n Spesiale misdaadstel moet gebruik word wanneer die slagoffer van 'n misdaad ondersoek word.
- Mediko-wetlike bewyse te versamel om oortreders suksesvol in die kriminele regstelsel te vervolg.
- Kinders na psigiaters, sielkundiges of maatskaplike werkers te verwys indien nodig.
- Saam te werk met ander sektore wat betrokke is by kinderbeskerming.

5. Die Departement van Korrektiewe Dienste

Hulle rol is om:

- Rehabilitasiedienste aan veroordeelde misdadigers te verskaf (insluitende kindermolesteerders).
- Verdere misbruik of mishandeling te voorkom en kinders wat in hul sorg en bewaring is, te beskerm.

6. Arbeidsinspekteurs, veral rondom kinderarbeid

Hulle rol is om:

- Maatskaplike werkers te kontak wanneer voorvalle van kinderarbeid geïdentifiseer word.
- Verdere misbruik te voorkom deur die skuldiges vir vervolging te verwys.
- Opleiding oor die voorkoming van kinderarbeid te verskaf.

7. Die Departement van Binnelandse Sake

Hulle rol is om:

- Die registrasie van kinders so gou as moontlik na geboorte aan te moedig en te vergemaklik.
- Vlugtelingkinders te ondersteun en, waar toepaslik, met hulle gesinne of familie te herenig.
- Verantwoordelik te wees vir die implementering van die Wet op Films en Publikasies, wat die vervaardiging, gebruik en verspreiding van kinderpornografie verbied.

8. Opvoeders

Hulle rol is om:

- Hulp te verleen in die voorkoming, identifkasje, bestuur en verwysing van kindermisbruik en van kinders met 'n behoefte aan sorg en ondersteuning.
- Ondersteuning te bied aan kinders wat mishandeling (soos afknouery) in die klaskamer en skoolomgewing ervaar.

9. Die Suid-Afrikaanse Agentskap vir Maatskaplike Sekerheid (*South African Social Security Agency SASSA*)

Hulle rol is om:

- Aansoeke vir sosiale toelaes te aanvaar en te prosessee.
- Die lewering van maatskaplike toelaes te verbeter.
- Bedrog en korrupsie van maatskaplike toelaes te hanteer.

Wat kan ek doen as die verwysing nie opgevolg word nie?

Soms is daar leemtes in die verwysingstelsel. Dit is belangrik om stappe te neem om hierdie leemtes te vul.

- Reël om die tersaaklike diensverskaffers te ontmoet, of bel hulle.
- Vra vir duidelikheid oor die protokolle om kinders te verwys.
- Verduidelik aan hulle waarom jy terugvoer wil hê oor die kind wat verwys is.

Wat kan ek doen om die verwysingstelsel beter te maak?

- Nooi die verwysingsdienste uit na 'n vergadering om 'n meer formele verwysingsnetwerk te skep en om die rolle en verantwoordelikhede van elke vennoot in die verwysingstelsel vas te stel.
- Teken 'n gemeenskapkaart om te wys hoe die dienste aan mekaar verwant is.
- Bespreek die protokolle vir verwysing en terugvoer.
- Moedig alle vennote aan om persoonlike kontakte binne die verwysingsnetwerk te ontwikkel.
- Mobiliseer die gemeenskap om die verwysingsnetwerk te ondersteun en te gebruik deur bewustheid daarvan te bevorder en 'n aanvraag na dienste te bou. Moedig jou gemeenskapsondersteuningsnetwerk aan om betrokke te wees.

Kinders met gestremdhede

Hoekom is kinders wat met gestremdhede saamleef kwesbaar?

Kinders met gestremdhede:

- Het meer hulp nodig en verg meer tyd en energie as enige ander kind.
- Het meer geld nodig vir hulle fisiese en toeganklikheidswelsyn.
- Het baie spesifieke behoeftes. Dit geld veral in landelike gebiede waar die gemeenskap dalk nie al hierdie behoeftes verstaan nie en die gesin mag isoleer.
- Sommige kinders met intellektuele of verstandelike gestremdhede kan nie onderskei tussen reg en verkeerd nie. Dikwels weet oortreders dit.
- Sommige kinders met fisiese gestremdhede kan hulleself nie fisies verdedig nie.
- Soms heers daar stigma, diskriminasie, vrees en onkunde rondom gestremdheid. Soms weet gesinne nie hoe om vir hierdie kinders te sorg nie. Soms glo hulle mites oor gestremdheid. Dit kan alles tot mishandeling en verwaarlosing lei.

Hoe kan ek die welsyn van kinders wat met gestremdhede leef, ondersteun?

- Maak seker dat alle kinders met gestremdhede veilig en in 'n omgee-situasie is wat gunstig is vir hierdie kinders se welsyn.
- Maak seker dat kinders met gestremdhede toegang het tot die nodige higiëne om hulle fisiese gesondheid te verseker.

- Wees geduldig met die gestremde kind – as gevolg van die gestremdheid kan dit hierdie kind langer neem om te verduidelik wat met hom of haar aan die gebeur is.
- Maak seker dat die ongeskiktheidstoelae wel tot voordeel van die gestremde kind gebruik word – hierdie toelae moet slegs gebruik word om aan die spesiale behoeftes van die gestremde kind te voldoen.
- Vorm ondersteuningsgroepe vir die ouers van gestremde kinders om hulle te help met hulle daaglikse uitdaginge en frustrasies. Hierdie groepe kan ook die basis vorm vir mense wat misbruik, verwaarloos en uitbuiting in gemeenskappe kan voorkom.
- As jy vermoed dat 'n gestremde kind in die gemeenskap aan die risiko blootgestel is om mishandel, verwaarloos of uitgebuit te word, help dan om die gesin of die personeel by die plek van veiligheid waar die kind geplaas word, sensitief te maak om aan die kind se spesifieke behoeftes te voldoen. Probeer ook om seker te maak dat die kind toegang het tot die geriewe en dit kan gebruik (universele toeganklikheid), en veilig in hierdie plek kan woon. 'n Kind in 'n rolstoel moet byvoorbeeld in staat wees om die badkamer te gebruik.

Waarheen kan ek 'n gestremde kind of 'n gesin met 'n behoefte aan hulp verwys?

Nasionale Raad vir Persone met Liggaamlike Gestremdheid in Suid-Afrika (*National Council for Persons with Physical Disabilities in South Africa NCPPDSA*)

Kantoor: +27 11 726 8040 Selfoon: +27 079 516 2467

Hulle bied ook sensitiwiteitsopleiding in die gemeenskap aan.

Maak seker dat alle gestremde kinders veilig en in 'n omgee-situasie is wat gunstig is vir hulle welsyn.

Beskerm kwesbare kinders

Kindersorgforums (KSF's) help om kinders te beskerm

- KSF's is plaaslik gebaseerde, georganiseerde groepe wat saamwerk om weeskinders en kwesbare kinders in hulle eie gemeenskappe te ondersteun. Hulle doelwit is om te reageer op die behoeftes van die gemeenskap en om tradisionele kommunale lewe aan te moedig.
- Die forum word saamgestel uit vrywilligers uit die gemeenskap en word dikwels gelei deur maatskaplike werkers en gemeenskapsversorgers wat deur die regering en NGO's⁵ aangestel is.
- Die rol van KSF-lede is om:
  - gemeenskappe te mobiliseer vir vroeë identifikasie van weeskinders en kwesbare kinders in die gemeenskap
  - te bepaal wie die primêre versorgers van die geïdentifiseerde kinders is
  - evalueringe uit te voer ten opsigte van die fisiese, emosionele en sosiale behoeftes van elke kind
  - kinders te help om toegang tot geboortesertifikate, toelaes, mediese behandeling en sorg te verkry⁶
  - pleegouers vir kinders te werf
  - naskoolsorg en bekostigbare vakansieprogramme te organiseer

Daar is ander strukture in gemeenskappe in Suid-Afrika waartoe jy toegang kan verkry. Dit kan KSF's wees, of streeks-kinderbeskermingskomitees, of dit kan onder 'n ander naam bekendstaan. Vind uit watter strukture daar in jou gemeenskap en streek bestaan.

Wat kan ek in my alledaagse versorgingsaktiwiteite in die gemeenskap doen om kinders te beskerm?

- Praat en luister na kinders. Neem dit wat hulle sê, ernstig op. Moedig hulle aan om hulle gedagtes en gevoelens te deel.
- Moedig hulle aan om deel te neem aan gemeenskapsaktiwiteite soos sport, jeugklubs, sang, drama, godsdiensige aktiwiteite en die ontwikkeling van voedseltuine.
- Moedig hulle aan om skool toe te gaan en hulle huiswerk te doen.
- Sê vir kinders om nie met vreemdelinge te praat nie. Hulle moet ook versigtig wees met mense wat hulle ken.
- Leer hulle om nie saam met enigiemand na vreemde plekke te gaan nie.
- Leer kinders om nie geheime te hou wat hulle ongemaklik laat voel nie.
- Leer vir hulle om niemand toe te laat om aan hulle privaatdele te raak nie.
- Moedig hulle aan om te praat met iemand wanneer hulle ongemaklik, bedreig voel of benadeel word – soos met 'n dokter, onderwyser, gemeenskapsversorger of iemand wat hulle vertrou.

Gemeenskapsversorgers speel 'n belangrike rol in kinderbeskerming!

5 Save the Children. What do we do in Africa? savethechildren.org.uk.

6 Departement van Maatskaplike Ontwikkeling (Kindersorgforums)

Wat kan ek doen om te help dat kinders veiliger is?

- Leer hulle vir wie om te bel vir hulp:
  - Die Suid-Afrikaanse Polisie diens by 10111
  - *ChildLine* by 08000 55 555
- Help hulle om te verstaan vir wie hulle kan vra vir hulp, soos 'n gesins- of familielid, of vriend wat hulle vertrou.

Hoe kan ek gesinne sterker maak om kinders te beskerm?

- Moedig gesinne aan om te beplan vir hulle kinders se toekoms of erfenis.
- Besoek huise en moedig gesinslede aan om met mekaar te praat, om te fokus op die kind se behoeftes, om tyd saam deur te bring en 'n ondersteunende en omgee-omgewing te ontwikkel.
- Herinner die gesin daaraan en ondersteun hulle om hul kinders te registreer en om hul kinders se geboortesertifikate en identiteitsdokumente te kry.
- Verwys die gesin vir 'n maatskaplike toelae of 'n ongeskiktheidstoelae, indien van toepassing.
- Verhoog die bewustheid in jou gemeenskap dat almal 'n verantwoordelikheid het om kinders teen kwaad te beskerm.
- Deel met kinders dat daar “goeie geheime” en “slegte geheime” is – goeie mense laat 'n kind gelukkig voel en slegte mense laat 'n kind hartseer, kwaad of seergemaak voel.
- Moedig gesinne en organisasies aan om planne saam met kinders te maak wanneer hulle na gemeenskaps-, sosiale of sportgebeure gaan vir ingeval 'n kind verlore raak. Jy kan 'n plek reël waar julle op 'n spesifieke tyd moet ontmoet, of skryf 'n selfoonnommer op 'n stukkie papier vir die kind om te hou.

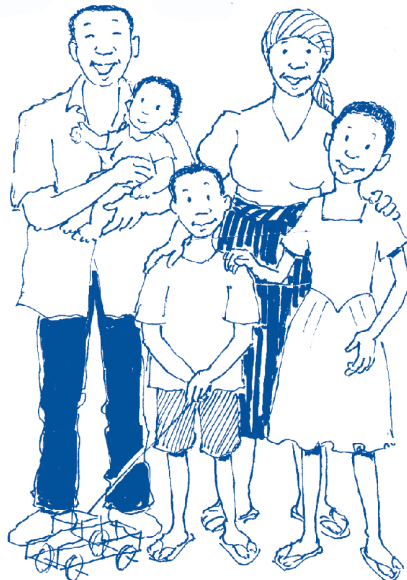
Hoe kan gemeenskappe help om kinders te beskerm?

- Skep 'n sin van betrokkenheid en behoort vir alle kinders en gesinne deur:
  - hulle by gemeenskapsaktiwiteite te betrek
  - sport- en ontspanningsgeriewe beskikbaar te maak vir hulle
  - jeugontwikkelingsaktiwiteite aan te moedig
- Versprei inligting om bewustheid oor die belangrikheid van kinderbeskerming te verhoog.
- Verskaf onmiddellike en toeganklike hulp aan kinders wat misbruik is en aan gesinne in nood.
- Rapporteer gevalle van kinderverwaarloosing, -misbruik, -mishandeling en -uitbuiting aan maatskaplike werkers en die polisie.
- Verskaf troos en 'n gevoel van hoop vir alle lede van die gemeenskap.
- Ontwikkel saam met skole ondersteuningskringe vir kwesbare kinders.
- Raak betrokke by omgee-skole en skoolveiligheidsprojekte.

*Waar kan 'n kind
hulp kry?*

*- Die Suid-Afrikaanse
Polisiediens by 10111*

*- ChildLine by
08000 55 555*

Gemeenskapsversorgers moet na hulself ook omsien

Hoe kan ek vir myself sorg sodat ek kan optree ten opsigte van kinders met behoefte aan sorg en beskerming?

Gemeenskapsversorging kan soms 'n baie stresvolle en moeilike taak wees, veral wanneer daar opgetree word ten opsigte van kinders en gesinne in nood.

Gemeenskapsversorging kan ons psigososiale welstand beïnvloed.

Maniere om na jouself om te sien

- Ontwikkel jou versorgingsvaardighede.
- Bestuur jou tyd en maak seker jy kry vryetyd vir jouself.
- Volg 'n gesonde dieet en handhaaf goeie slaapgewoontes.
- Doen fisiese oefening, soos dans of stap, en ander ontspanningsaktiwiteite.
- Deel jou gevoelens met ander gemeenskapsversorgers.
- Ken jou perke en erken jou behoefte om te ontspan en jou stres te hanteer.
- Vra vir ondersteuning en hulp.
- Bou 'n ondersteuningsnetwerk rondom jou.
- Ontwikkel 'n selfsorgplan.

Onthou, as jy gestres is of bedreig of geïntimideer word, gaan kry hulp en ondersteuning.

In vennootskap ontwikkel vir Thogomelo Psigososiale Ondersteuning en Kinderbeskerming se Vaardigheidontwikkelingsprogram deur die Verenigde State se Agentskap vir Internasionale Ontwikkeling, die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling, die Program vir Toepaslike Tegnologie in Gesondheid (*Programme for Appropriate Technology in Health PATH*), die Internasionale MIV/VIGS-alliansie (*International HIV/AIDS Alliance*) en Gesondheid en Ontwikkeling Afrika (*Health and Development Africa HDA*).

Opdragnummer: GHH-I-01-07-00061-00-PATH

Die Amerikaanse volk ondersteun die werk van die Thogomelo-projek (wat in Venda “om te sorg vir” beteken) deur middel van die Verenigde State se Agentskap vir Internasionale Ontwikkeling (*The United States Agency for International Development USAID*). Die projek word bestuur deur PATH, HDA en die Internasionale MIV/VIGS-alliansie kragtens die voorwaardes van Kontraknummer GHH-I-00-07-00061-00 tussen USAID en PATH. Die inhoud van hierdie handleiding tot hulpbronne is die uitsluitlike verantwoordelikheid van die Thogomelo-projek en weerspieël nie noodwendig die menings van USAID of die Amerikaanse regering nie.

© Tekst: The Thogomelo Project, 2010
Tel: +27 11 566 8300, Fax: +27 86 604 5104

© Grafiese ontwerp: Jacana Media & *International HIV/AIDS Alliance*, 2010

© Ontwerp: Jacana Media, 2010
Uitgee deur Jacana Media
Posbus 291784, Melville 2109
Tel: +27 11 628 3200
Opdragnummer: 002327

Vertaal deur Minnie Desaiivre, Multilingua Translation/Interpretation Services

1ste uitgawe 2010; herdruk in 2014

ISBN 978-1-77009-992-0

